

Janke Wikholms Krönika

April 2009

Är det fult att vara effektiv?

För någon vecka sedan var jag nere i Skåne och körde kurs. Deltagarna var chefer på ett mycket framgångsrikt svenskt exportföretag. Vi pratade om chefens personliga ansvar för att skapa en bra och säker arbetsmiljö. Ingen av deltagarna kom från Sverige så språket var engelska och diskussionen handlade väldigt mycket om skillnaden mellan Sverige och deltagarnas hemländer. Jag kände mig som en representant för den svenska modellen.

Av någon anledning kom vår diskussion att handla om arbetsmiljö och effektivitet. En av de utländska deltagarna tyckte sig ha märkt att ordet effektiv för många i Sverige har en negativ klang. För dem var effektiv något positivt.

Kan det vara på det sättet? Att vi tycker oss vara tvingade att välja mellan bra arbetsmiljö och en effektiv produktion? Om vi ser det historiskt har det nog ibland funnits skäl för detta motsatspar. Skydd av alla de slag kan ju i viss mån sägas vara hindrande för produktionen. I vissa fall kostar de tid och pengar.

Men arbetsmiljö är ju idag en hel del mer än bara skydd och säkerhet. På kursen diskuterade vi också hur man som chef motiverar medarbetarna i sin grupp. Vi har ju hyfsat bra kunskaper om vad som är skadligt, vad det är som skapar en dålig psykosocial arbetsmiljö. Christina Maslachs sex "oförenligheter" fångar på ett bra sätt upp vad det de flesta av oss känner som de viktiga ingredienserna i utbrändhet (eller det mer svenska begreppet utmattningssyndrom). Dessa sex är arbetsbelastning, kontroll, uppskattning, gemenskap, rättvis behandling samt värderingar.

Här finns en viktig skillnad mellan fysisk och psykosocial arbetsmiljö. Vi vet att för mycket buller, farliga ämnen eller fysisk tung och statisk belastning är skadligt. Samtidigt är det nog så att en bra fysisk arbetsmiljö mer eller mindre tas för given idag. Man blir inte motiverad bara för att det är tyst, rent och har en bra ergonomisk design.

När det gäller den psykiska miljön finns det väldigt mycket på "bägge sidor av myntet". En dålig miljö kan förvisso ge skador och i värsta fall sjukskrivning. Men en väl utformad psykisk miljö ger också motsatsen. Chefer som är kunniga i detta ämne kan skapa motiverande miljöer och organisationer. Man kan helt enkelt skapa en hög mänsklig verkningsgrad, dvs en hög effektivitet och en bra arbetsmiljö.

Det framtida arbetsmiljöarbetet kommer till stor del att handla om pengar. Visste vi det inte förr så är det idag våren 2009 för alla uppenbart att Sveriges ekonomi beror av omvärlden. Vi konkurrerar med indiska och kinesiska ingenjörer och arbetare. De har och kommer så att ha en konkurrensfördel i lägre löner. Vår konkurrensfördel måste rimligen vara att vi ännu smartare använder våra produktionsfaktorer. Sverige har länge exporterat kunskap om hur man utformar ett effektivt förebyggande maskinunderhåll. Vår nästa exportprodukt kan mycket väl bli hur man utnyttjar kunskap om människan för att skapa ett effektivt fungerande man-maskin-system. Det är bra arbetsmiljö det!

Janke Wikholm

PS Vill du lyssna till Christina Maslach? Hon är med och delar ut Levi-priset i Ingenjörshuset i Stockholm, den 28 maj! DS

Skicka synpunkter på krönikan till info@jankewikholm.se
Läs flera krönikor på www.jankewikholm.se

JANKE
WIKHOLM